

DOI <https://doi.org/10.15407/slavicworld2022.21.175>

МУШКЕТИК ЛЕСЯ

докторка філологічних наук, членкиня-кореспондентка НАН України, провідна наукова співробітниця відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

MUSHKETYK LESIA

a Doctor of Philology, a corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, a chief research fellow of the Ukrainian and Foreign Folkloristics Department of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

Бібліографічний опис:

Мушкетик, Л. (2022) [Рецензія] Народна культура, фольклор і мова українців Канади : анований бібліографічний покажчик видань із фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Н. Г. Солонська, Г. О. Борисович; ред.: Т. Д. Антонюк, В. Ю. Симкович. Київ : НБУВ, 2021. 518 с. *Слов'янський світ*, 21, 175–179.

Mushketyk, L. (2022) [Review] SOLONSKA, Nataliia, Halyna BORYSOVYCH; ANTONIUK, Tetiana and V. SYMKOVYCH, eds. Folk Culture, Folklore and Language of the Ukrainians in Canada: Annotated Bibliographic Index of the Editions from the Funds of V. Vernadskyi National Library of Ukraine. Kyiv: VNLU, 2021, 518 pp. *Slavic World*, 21, 175–179.

Вагомим внеском у розвиток сучасної україністики є створення різноманітних узагальнюючих видань, енциклопедій і словників, бібліографічних та інших покажчиків, які становлять підложжя для подальших напрацювань. Тому важливими й цінними є видання з менш відомих сьогодні царин україністики, таких як наукові та інші досягнення дослідників з діаспори. Адже впродовж багатьох десятиліть більшість їх-

ніх праць була невідомою не лише широкому загалу, а й ученим материкової країни, надто з питань ментальності, національних ідей, визвольних змагань українців та й багатьох історичних та інших теренів і питань, що були під забороною в Україні. Тепер ці праці реактуалізують, публікують, вивчають, надміру з європейської діаспори – згадаймо тут сайт diasporiana.org.ua з дуже розлогою електронною бібліотекою. Однак багато імен і праць ми ще маємо повертати, відкривати, долучати до загальноукраїнського масиву студій. І серед інших вагомі досягнення українців Канади, які складають у цій країні велику і впливову спільноту.

Пропонований покажчик є вже другим випуском із цієї серії ¹, що зберігається у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), і ставить метою огляд мови, фольклору і народної культури українців Канади. У «Передмові від авторів» сформульовано мету покажчика, його наповнення, тобто об'єкт бібліографування. Так, крім доробку канадсько-українських учених, до нього увійшли праці українських дослідників країни основного етносу з означеної тематики та ін.; таким чином окреслено критерії відбору матеріалів. Укладачі розкривають зміст терміна *фольклор* у тлумаченні канадців – це традиційно широке бачення, що охоплює всю народну культуру, духовну та матеріальну. Ними засвідчено, що покажчик є науковим за спрямуванням, анотованим за структурою, побудований за хронологічним принципом; його часові рамки: 1902–2018 роки. Далі укладачі перераховують принципи оформлення джерел, види наукових і науково-популярних видань, згадують подаровану бібліотеці Я. Рудницьким книжкову колекцію Українського народного дому, праці з якої теж увійшли до книги. А ще свідчать, що намагалися зберігати мовні та інші особливості матеріалу, без втручання в текст; для більшої доступності подавали переклади публікацій іноземними мовами. Н. Солонська та Г. Борисович зауважують, що новий бібліографічний ресурс заплановано розмістити на порта-

лі НБУВ з можливістю розширеного інформаційного пошуку, адже електронний формат матеріалів дає змогу постійно підтримувати бібліографію в актуальному стані, доповнювати її новими інформаційними ресурсами.

Вступна стаття Наталі Солонської «Мова, фольклор і народна культура українців Канади: історико-бібліографічний огляд фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» є, по суті, дослідженням основних інформаційних масивів покажчика зі зразками праць, солідним списком використаної літератури. Це – історія канадської діаспори, чотири хвили її міграції, українська мова й шкільництво в Канаді, виховний процес, розвиток фольклористики та її центри, відзначення народних свят та їх популяризація, постаті науковців і громадських діячів, праці про них українських учених тощо. Огляд дає широке уявлення про історію та розвій науки, культури, мови й народного мистецтва в Канаді, може слугувати цінним довідковим виданням для подальших студій.

Власне хронологічний покажчик є доволі розлогий і містить 1391 одиницю (це, зокрема, книги, збірники, статті, альманахи, повідомлення тощо як наукового, так і популярного характеру). До більших за обсягом праць додано невеликі анотації та описи, що дуже доцільно. З наукових видань представлено чи не найбільше праць з мовознавства. Передусім назвімо Івана Огієнка (митрополита Іларіона), перекладача Біблії українською мовою, великого подвижника українства – крім суто наукових, йому належить чимало популярних публікацій з метою вивчення мови, її особливостей, навчання в колі українців Канади, зосібна молоді; у його доробку також немало студій з терену давніх вірувань українців, культури загалом. Серед інших відомих канадців згадаймо праці відомого громадського активіста, науковця Ярослава Рудницького з мови та фольклору, а ще К. Антоновича – з народного вбрання, О. Кошиця, В. Авраменка – з танку та хореографії та багатьох інших. З-поміж них і С. Килимник з його кількатомною працею «Український рік

у народних звичаях в історичному освітленні», якою вже багато років активно послуговуються українські науковці, і цінний збірник прислів'їв та приказок В. Плав'юка, першого українського фольклориста Канади. До новішого покоління науковців належать Б. Медвідський та Н. Кононенко, котрі багато зробили на ниві української фольклористики, підтримували й нині підтримують зв'язки з Україною. Так, в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України перекладено й опубліковано підбірку праць американських і канадських учених з етнології та фольклору (Сучасна зарубіжна етнологія. Київ, 2010. Т. 2. С. 347–490).

Серед популярних видань – численні описи календарних та сімейних обрядів, народних звичаїв, народна кулінарія, вишивки, народні ремесла, одяг тощо. Трапляються описи святкувань з різних регіонів, статті про діяльність хорів та гуртів, зокрема дитячих. Поширювалися з-поміж українців Канади і *Календарі* з подібною тематикою. З часом тут було підготовлено багато прикладних підручників і посібників, порадників для вивчення та поширення української мови, що свідчить про дбайливе ставлення до цього питання. Є і чимало педагогічних порад у вихованні дітей з урахуванням українських традицій.

Як бачимо з бібліографічних відомостей, значну роль у житті українських канадців відігравали різного роду організації – від офіційних до громадських. Це – товариство Прогресу, Товариство НТШ, Канадський інститут українських студій. Систематично збирався Конгрес українців Канади та інші форуми, які об'єднували українців світу, спонукали їх до чину й забезпечення своїх прав. Можна сказати, що за цією бібліографією можемо простежити весь складний шлях відстоювання українцями власної ніші серед інших народів Канади, їхню боротьбу з асиміляцією і винародовленням, розвиток власної мови, освіти, культури, народного мистецтва, збереження народних традицій, зв'язок з материковою країною. Важливо, що в покажчику відобразилися вітчизняні праці

про канадську діаспору, яких побільшало в останні десятиріччя (серед них – роботи М. Гримич, В. Євтуха, Б. Ажнюка та багатьох інших відомих дослідників), що теж дає змогу створити враження про цю царину наукового життя.

У кінці рецензованого видання вміщено такі додаткові матеріали для користування: іменний покажчик; покажчик назв; алфавітно-предметний покажчик; покажчик періодичних та продовжуваних видань; покажчик географічних назв; покажчик видавництва і видавничих організацій Канади, які друкували праці із заявленої теми; список абревіатур, що значно полегшує оволодіння цим довідковим матеріалом. Важливо, що покажчик матиме електронний ресурс, що, як згадали автори, дозволяє вносити зміни й корегування. Стосовно зауважень варто зазначити, що видання потребує деяких технічних доопрацювань, а також окремих правок у тексті.

Отже, пропонований покажчик «Мова, фольклор і народна культура українців Канади» є вагомим внеском не лише в україністику Канади, а й у зарубіжну україніку загалом і спонукатиме науковців до подальших студій, опрацювання матеріалів для створення загального каталогу бібліографічних праць діаспори тощо. Він є, безсумнівно, працею новітньою і потрібною, стане в пригоді мовознавцям, етнологам, фольклористам, мистецтвознавцям, бібліографам, історикам, педагогам, емігрантологам, культурологам, як це і рекомендують укладачі у своїй передмові.

ПРИМІТКА

¹ Вихідні дані попереднього покажчика: Солонська Н., Борисович Г. Українська канадіана: анотований покажчик видань з фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. 176 с.

Надійшла / Received 25.08.2022

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 13.12.2022